

Text č. 1

Amnesty International se od svých počátků věnovala také situaci v Československu. Jeden z osmi vězňů zmíněných v uvedeném článku Petra Benensona byl i arcibiskup Josef Beran, držený ve vazbě komunistickým režimem. Pomoc v následujících letech potřebovali i mnozí další.

Akce Amnesty International spočívaly mimo jiné ve vysílání pozorovatelů na soudní procesy, získávání informací, které následně šířila po světě, vydávání tzv. urgentních apelů, ve kterých byl vysvětlen případ nespravedlivě vězněného s doporučením psát dopisy odpovědným úřadům.

Amnesty International také poskytovala materiální pomoc rodinám vězňů svědomí a ze svých podpůrných fondů pomáhala samotným vězňům po jejich návratu z vězení. Na nejvyšší úrovni Amnesty International oslovovala československou vládu, aby dodržovala základní lidská práva.

V oblasti podpory a pomoci konkrétním obětem porušování lidských práv a zlepšování právního stavu v Československu se Amnesty International podařila řada drobných kroků, jako byla podmíněčná propuštění nebo přerušení výkonu trestu, formálně třeba ze zdravotních důvodů. Určité formy zacházení s občany se postupně stávaly nepřijatelnými. Jakýkoliv exces ze strany představitelů režimu pro něj znamenal uvnitř i vnější obtíže.

Zájem o vězně svědomí projevoval například zasíláním dopisů měl pro vězně významný důsledek, kterým byly respekt a opatrnost vězňů.

Akce Amnesty International si můžeme ukázat na konkrétním příkladu jednoho z československých vězňů svědomí – Jiřího Gruntoráda¹:

Jiří Gruntorád patřil mezi signatáře Charty 77 a podílel se na rozšiřování a přepisování jejích materiálů, např. časopisu Informace o Chartě a samizdatové literatury. V roce 1980 byl zadržen a za podvracení republiky odsouzen ke čtyřem letům vězení. Příčinou byla distribuce necenzurovaných publikací, poslech zahraničního rozhlasu a spolupráce s Výborem na obranu nespravedlivě stíhaných. K trestu mu byl, jako prvnímu politickému vězni, přidán také tříletý ochranný dohled následující po propuštění z vězení.

Trest si Jiří Gruntorád odpykával v Minkovicích, kde panovaly tvrdé podmínky a pracovní normy byly vysoké. Zde byl odsouzen k dalším 14 měsícům vězení za křivé obvinění, když soud odmítl jeho tvrzení, že byl zbit členem vězeňské správy. Odvolací soud však, i pod mezinárodním tlakem, rozsudek zrušil. Později byl Jiří Gruntorád přesunut do třetí, nejpřísnější, kategorie vězeňského režimu do Valdic. Důvodem přesunu měl být jeho špatný přístup k práci a neplnění výrobních norem, za které ale mohl fakt, že pro něj jako pro leváka nebyl výrobní stroj uzpůsoben.

Jiří Gruntorád se v pozdějších letech vyjádřil k pomoci ze strany Amnesty International: „Během mého druhého věznění... v den mých 30. narozenin přišel dozorce a držel v ruce telegram, na kterém bylo jediné slovo – „Blahopřejeme“ – ten telegram podepsali dva neznámí lidé někde v Amsterdamu a já jsem věděl, že se o mně ví. To si myslím, že je nesmírně důležité, protože političtí vězni jsou většinou velmi izolováni.

¹ Texty jsou citovány podle katalogu výstavy „AMNESTY INTERNATIONAL V ČESKOSLOVENSKU PŘED ROKEM 1989“, která se uskutečnila v roce 2006. Dostupné [online]: http://www.amnesty.cz/pdf-ke-stazeni/Vystava_AI_89.pdf